

KWL

Hoofdstuk uit Gerard Ouweneel, *Een aangename onrust*, Uitgeverij Lieveve, 2015

Het gebeurde tijdens een van de eerste bijeenkomsten van de Nederlandse Ornithologische Unie, dus kort na 1 januari 1957. Het lidmaatschap opende het perspectief om de wetenschappelijke vergaderingen bij te wonen, een mogelijkheid waarvan wij grif gebruikmaakten. De NOU placht toen die bijeenkomsten te houden in Utrecht, in het Zoölogisch Laboratorium. Nog tieners en ons bewust van gepaste bescheidenheid in dit gezelschap groepten wij wat timide bijeen, achterin het lab, elkaar besmuikt de vips aanwijzend, lieden van wie wij enkelen herkenden van ontmoetingen op De Beer of langs de Brielse Dam. Deze grootheden vormden vóór in de zaal een kring. Ze produceerden enig geluid en straalden uit dat ze zichzelf beschouwden als ‘one of the boys’, althans, die gemoedsgesteldheid meenden wij bij hen te bespeuren. Dat idee kan ook zijn voortgekomen uit dat latent aanwezige minderwaardigheidscomplex van ons.

Een van de in het groepje bepaald niet op gedempte toon converserende heren werd door zijn maats met KWL aangesproken, gelijk Marten Toonder in zijn Bommelverhalen de bovenbazen elkaar met voornaaminitialen laat bejegenen. In onze perceptie was deze KWL het prototype van een Engelse gentleman: blazer, zorgvuldig onderhouden grijze slapen, een kneveltje, alsmede een stemgeluid en een presentatie waarin het beschaafd gebruik van een goed glas wijn en een sigaartje doorklonk. Achterin het lab fluisterde Luuk Draaijer mij dan ook toe: ‘Gerard, die man rijdt vast in een Rover’. Destijds was dat een sublieme Britse automobiël, ook wel aangeduid als ‘the poor man’s Rolls Royce’. Als de meeste Engelse automerken zou ook de Rover het later niet redden, maar dit terzijde. Nadien hoorden wij dat de als KWL aangesproken gentleman de heer Karel Willem Leonard Bezemer betrof. Hij maakte deel uit van het destijds spraakmakend groepje vogelaars uit ’s Gravenhage, allen vanzelfsprekend lid van de Club van Nederlandse Vogelkundigen. Pas twintig jaar later, toen ik namens Vogelbescherming Nederland toetrad tot de Nederlandse Sectie van de ICBP, de Internationale Raad van de Vogelbescherming, voorloper van BirdLife, informeerde ik bij KWL of Luuks veronderstelling van destijds over die Rover juist was geweest. Dat bleek het geval.

KWL was secretaris-penningmeester van deze Nederlandse sectie. Deze kwam viermaal per jaar bijeen in de Industriële Groote Club in Amsterdam, gevestigd op De Dam. Voor menig sectielid vormde dit instituut een wezensvreemde entourage, zoniet voor KWL. Deze bewoog zich door de Groote Club alsof hij er woonde. Na afloop van de bijeenkomsten begaf hij zich naar de conversatiezaal, richting fauteuils, die weliswaar oud waren, maar uitstraalden dat ze ooit kostbaar waren geweest. KWL bewoog zich dan voort à la een gerenommeerd jockey, met lichtelijk gebogen knieën en met het glas in de ene en het rokertje in de andere hand, een evident voorbeeld van typecasting.

De bijeenkomsten prepareerde hij op zondagochtend. Rond koffietijd placht hij dan de leden te consulteren over de agenda. Omdat hij conversatiekunst volmaakt beheerste, waren die zondagochtendtelefoongesprekken genoeglijk, zij het tijdrovend. Hoe onderhoudend KWL was, kwam eens naar voren tijdens een negen uur durende rit naar Rochefort in Zuidwest-Frankrijk, waar de Europese Sectie bijeenkwam. Ik ging per auto, waarin KWL op charmante wijze voor zichzelf een zitplaats had weten te regisseren. Daarbij was inbegrepen dat hij in zijn woonplaats Wassenaar werd opgehaald. Het werd een memorabele reis. KWL was voortdurend aan het woord, puttend uit een kennelijk bodemloos reservoir van belevenissen, onderwerpen die hem bezighielden en anekdotes. Zoals deze.

Waarschijnlijk in zijn functie van hoofd van de Marine Voorlichtingsdienst had hij Japan bezocht, aan boord van een van Hare Majesteits oorlogsschepen. Daar was de hooggeplaatste opvarenden vanzelfsprekend een galaontvangst ten deel gevallen.

‘Weet je’, zo ving KWL dit relaas aan, ‘in Japan maken ze de huizen van papier. Wat gebeurt er? Bij het bestijgen van de trap krijg ik mij daar de sabel tussen de benen en kom ik te vallen. Dondert het hele huis in elkaar...!’ Zo ging het vrijwel de hele autorit door, waardoor die negen uur Franse autoroutes snel achter de rug was.

Een andere keer ging vanuit de sectie een deputatie op audiëntie op Soestdijk, om prins Bernhard in te lichten over vastgelopen vogelbeschermingskwesties. Hem werd dan het verzoek gedaan binnen zijn netwerk de zaak weer vlot te trekken. Natuurlijk, ik ben mij ervan bewust dat Zijne Hoogheid inmiddels aanzien heeft moeten prijsgeven, maar de verzuchting van Jane Fenton, een paar jaar geleden op de BirdLife-stand van het Britse vogelfestival in Rutland Water, dat men hem bij BirdLife nog dagelijks miste, is veelzeggend. Karel Voous, Siegfried Woldhek, Jan Wattel en Arie Spaans maakten deel uit van de deputatie. Bezemer en ik eveneens. Om KWL op te halen ging het wederom eerst naar Wassenaar. Na afloop van het onderhoud veroorloofde hij zich een onderonsje met Zijne Hoogheid. Als auteur van de toen net verschenen twee delen ‘Geschiedenis van de Nederlandse koopvaardij in de Tweede Wereldoorlog’ verzocht hij de prins te bewerkstelligen dat diens dochter prinses Margriet, als beschermvrouwe van de Nederlandse koopvaardij, een exemplaar van de studie zou signeren. Prins Bernhard gaf een bij de ontvangst aanwezige adjudant opdracht daarvoor te zorgen. Daarna gaf KWL te kennen zich graag even te willen terugtrekken om zijn handen te wassen. Ook dat kon. Hij verdween in het binnenste van Soestdijk, maar kwam niet terug. De minuten regen zich aaneen en prins plus gezelschap gingen alvast naar de hal. Geen KWL. De adjudant kreeg instructie op zoek te gaan in het paleis. Dat lukte, zij het na enige tijd. Lichtelijk verhit keerde KWL terug bij zijn sectiecollega’s. Na het afscheid, toen wij weer in de Citroën zaten, was het eerste dat hij naar voren bracht ‘je merkte wel dat de prins mij kende...!’

Hij stierf in 1991, 92 jaar oud. KWL was een bekwaam veldwaarnemer en niet alleen een meeslepend causeur, maar ook een boeiend schrijver. Voor alles wat hij had verricht voor de internationale vogelbescherming, werd hij in 1985 benoemd tot erelid van de Club van Nederlandse Vogelkundigen. Het was een voorrecht hem te hebben gekend.